

180109

DIA

SÂDIK HĪDÂYET

Parsinejad, Iraj

A history of literary criticism in Iran (1866-1951): literary criticism in the works of enlightened thinkers of Iran: Akhundzade, Kermani, Malkom, Talebof, Maraghe'i, Kasravi and Hedayat .-- Ilex, Bethesda (MD), 2003 :

Akhundov, Mirza Fathali; Akhundzādah, Fath 'Alī; Akhundov, Mirza Faṭḥali; Malkum Khān, Mīrzā Nāzīm al-Dawla; Tālibūf-i Tabrīzī, Mīrzā 'Abd al-Rahīm; Talībov, Mirzā Ābdurrāhim; Marāgha'ī,

Kayıp Zaman, sy. 3, 2018 İzmir.

Sadık Hidayet
180103

OĞUZ DEMİRALP İLE SÖYLEŞİ

Sadık Hidayet Üzerine

- Sadık Hidayet'in metinleriyle tanışma ve üzerine bir eser yazma sürecinizden bahsedermisiniz? Basıldığı dönemde *Kör Okur*'a ilgi nasıldı?

Kör Baykuş'u Varlık yayınları ilk yayınladığı yıl, yani 1977'de Behçet Necatigil'in çevirisinden okudum. Çok beğendim. Okuduğum nüshayı hâlâ saklarım. Ayrıca gene aynı baskıdan sayfaları bile açılmamış bir nüsha da kitaplığımda durur. O zamanlar İran hakkında bugünkü kadar bilgim yoktu. Anlatıyı bir yazın okuru olarak beğendim. Bunda Behçet Necatigil'in güzel Türkçesinin de etkisi olduğunu düşünüyorum. Farsçanın ve Türkçenin iki büyük ustasını aynı sayfalarda buluşturan çok önemli bir çeviri.

Bundan altı yıl sonra İran'a gittim ve iki yılını orada geçirdim. O zaman Sadık Hidayet'e ilgim haliyle arttı. O dönemde Hidayet İran'da yasaklanmış yazarlar arasındaydı, çünkü yazmış oldukları İran Devrimine ve İslam dinine aykırı bulunuyordu. İfade özgürlüğünün olduğu bir ortamda yaşamamıştı Sadık Hidayet. Ölüsü bile özgür olamadı.

Sadık Hidayet'in diğer yapıtlarını da çoğunlukla Fransızca ve İngilizce çevirilerinden okudum. Yıllar sonra bu okumalar barajda biriken su gibi birikti, bir kitapçık oldu.

Kör Okur çok basılan yapıtlardan değil. Doğayısıyla geniş bir okur çevresi olduğunu sanmıyorum. Hidayet ve İran yazını meraklılarına bir şeyler verebilmişse ne mutlu bana!

- Sadık Hidayet'e ilişkin Türkiye'deki ilgiyi nasıl buluyorsunuz?

Aşlında belirgin bir ilginin varlığından söz edebiliriz. Sözcüğü Mâzyâr gibi bir kaç eksik di-

şında neredeyse bütün çalışmalarını çevrildi Hidayet'in. Bu ilgiyi neye bağlıyorsunuz? Sizce bu ilgi, Hidayet'in eserleriyle bizim kültürel, toplumsal yaşamımızın ve "duygu evreni"mizin sarıh bir şekilde örtüşmesinden mi kaynaklanıyor?

Geç kalmış bir ilgi. Yüzyıllar boyunca Fars yazınından ve kültüründen etkilenmiş bir ülkede bu ilginin çok önceden uyanmış olması gerekirdi. Tanısalardı, 50 ve 60'lı yıllarda yazan öykücülerimiz, romancılarımız Hidayet'ten mutlaka etkilenirlerdi.

Sadık Hidayet'in Türkiye'deki okur profilini bilmiyorum. O profil belirlenirse Hidayet'e gösterilen ilgi konusunda yorum yapmak kolaylaşır. Ancak, Mehmet Kanar'ın çevirilerinin ve çalışmalarının Hidayet'in Türkiye'de tanınması bakımından çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Ayrıca her öykücümüz ve romancımızın Sadık Hidayet'i mutlaka okuması gerektiği kanısındayım, hem yazarlık sanatı açısından, hem de Doğu - Batı konusunu işmesi nedeniyle.

Sadık Hidayet'in anlattığı dünyaya biz yabancı değiliz, elbette. İran da Türkiye gibi çeşitli modernleşme atılımları yapmış, aydınları çok sıkıntı çekmiş bir ülke. Aramızdaki en önemli fark Atatürk. Ne yazık ki, o farkın farkındalığı günbegün azalıyor.

- "Karanlık bir tip Hidayet. Sanki zorla yeryüzünde tutuyorlarmış gibi bir hali var" diyorsunuz kitabınızda Sadık Hidayet için. Ayrıca Walter Benjamin üzerine de bir eser (Tanrı Bakışlı Çocuk) kaleme almış birisi olarak şu "ürkütücü benzerliği" saptıyorsunuz: "Walter Benjamin gibi o da yeryüzündeki kırkdokuzuncu yılında kendi canına kıyıyor." Aynı zamanda Benjamin de Hidayet gibi Kafka ile "özdeşleşmiş" bir en-

180103 Sadik Hidayet
BASTENAIRE, Joël. Sadëq Hedâyat, écrivain rebelle.
Temps Modernes, 665 (2011) pp.194-204.

24815 LAW, H. D. G. Sadiq Hedayat.
J. Iran Soc. 1 (1950), pp. 109-113

Sadek Hedayet

MADDE YAYINLANDIRILAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

2284 KATOUZIAN, Homa. *Sadeq Hedayat: the life and legend of an Iranian writer*. London: Tauris, 2002. 306pp. [Originally published 1991.]

05 APR 2008

2050 SIMIDCHIEVA, Marta. *Sadeq Hedayat and the classics: the case of The blind owl. Sadeq Hedayat: his work and his wondrous world*. Ed. Homa Katouzian. Routledge: London & New York, 2008, (Iranian Studies, 2), pp.20-43.

MADDE YAYINLANDIRILAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

2051 YAVARI, Houra. *The blind owl: present in the past or the story of a dream. Sadeq Hedayat: his work and his wondrous world*. Ed. Homa Katouzian. Routledge: London & New York, 2008, (Iranian Studies, 2), pp.44-58. [Novel by Hedayat published in 1936.]

MADDE YAYINLANDIRILAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

MADDE YAYINLANDIRILAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

2652 TAVAKOLI-TARGHI, Mohamad. *Narrative identity in the works of Hedayat and his contemporaries. Sadeq Hedayat: his work and his wondrous world*. Ed. Homa Katouzian. Routledge: London & New York, 2008, (Iranian Studies, 2), pp.107-123.

MADDE YAYINLANDIRILAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

2646 RAHIMIEH, Nasrin. *Hedayat's translations of Kafka and the logic of Iranian modernity. Sadeq Hedayat: his work and his wondrous world*. Ed. Homa Katouzian. Routledge: London & New York, 2008, (Iranian Studies, 2), pp.124-135. (A reading of Hedayat's translations and his commentary on Kafka as manifestations of his paradoxical position within the discourses of Iranian nationalism and history.)

1016 SIMIDCHIEVA, Marta. *Rituals of renewal: Sadeq Hedayat's The Blind Owl and the wine myths of Manuĉehri. Oriente Moderno*, 22 (83) i (2003) pp.219-241. [Explores the link between *The Blind Owl* and the Persian classical tradition and folklore and examines how the work is representative of the transition from classical to modern art.]

2013 SACCONI, Carlo. *La "bellezza seppellita": reminiscenze classiche nel Buŕ-e-Kur (La civetta cieca) di Šadeq Hedāyat. Oriente Moderno*, 22 (83) i (2003) pp.185-195.

1014 SANDLER, Rivanne. *Simin Dānešvar's "model": a literary sign of modernity. Oriente Moderno*, 22 (83) i (2003) pp.197-218.

21 AĞU 2008

0285 Sadeq Hedayat : his work and his wondrous world / edited by Homa Katouzian. - 1st ed. - London ; New York : Routledge, 2008. - XI, 190 p. ; 24 cm. - (Iranian studies ; 2)

Bibliografía. - Índice
ISBN 978-0-415-43403-4

1. Hedayat, Sadeq 2. Literatura iraní - Historia y crítica I. Katouzian, Homa II. Título. III. Serie.

821.222.1.09

821Hedayat, Sadeq

ICMA 4-55730 R. 62413.

MADDE YAYINLANDIRILAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

17 TEM 2008

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

3208 ELAHI, Babak. Poisons and remedies in Sadegh
Hedayat's *The blind owl. Middle Eastern
Literatures*, 15 ii (2012) pp.178-180.

Sadık Hedayet
180103

MADDE MAMU'U'NUN
SONRA GELEN DOKUMAN

Sadek Hedayet
180109

4532 SULAIMAN, Saba. Reading Parsipur through the eyes of Hedayat's *Blind owl*: tracing the origins of magical realism in modern Persian prose. *Lights: the MESSA Quarterly*, 2 i (2012) pp. 1-31.

28 Temmuz 2015

3032 MAZZOLI, Giansecolo. Il femminile e il materno nel romanzo *Buġ-e kur* (La civetta cieca) di Sadeq Hedayat. *Rivista di Studi Indo-Mediterranei*, 3 (2013) 9- page article; online publication without page- numbering.

Sadeq Hedayat
180103

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

04 Eylül 2015

3030 MANSOURI-ZEYNI, Sina. Haunting
language-game: Baudrillardian metamorphoses in
Sadeq Hedayat's *The blind owl*. *Iranian Studies*, 46
iv (2013) pp. 553-568.

Sadeq Hedayat
180102

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

04 Eylül 2015

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

21 Eylül 2014

Sadık Hidayet
180109

15674 ELAHI, Babak. Poisons and remedies in Sadegh
Hedayat's *The blind owl*. *Middle Eastern Literatures*,
15 ii (2012) pp.178-180.

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

21 Eylül 2014

Sadık Hidayet
180109

15672 BASTENAIRE, Joël. Sadêq Hedâyat, écrivain rebelle.
Temps Modernes, 665 (2011) pp.194-204.

SADIK
HIDAYAT

803. BASHIRI, Iraj, *The fiction of Sadeq Hedayat*, Lexington, Kentucky, Mazda Publishers, 1984, 236 p.

L'auteur, déjà bien connu pour son étude sur *Buf-e kur* (*Hedayat's ivory tower: Structural Analysis of the Blind Owl*, Minneapolis, Manor House, 1974) offre ici un travail plus complet sur l'œuvre narrative de Hedāyat. Après deux chapitres de biographie contenant de bons renseignements sur la jeunesse intellectuelle iranienne des années 30, l'auteur aborde

11.1.2. LITTÉRATURE PERSANE MODERNE

223

l'étude des thèmes socio-politiques et des techniques littéraires dans le récit de Hedāyat. Les trois derniers chapitres sont les plus originaux: le chapitre 6 traite du symbolisme chez Hedāyat et analyse les rapports entre le style allégorique et le contexte politique particulièrement contraignant sous Rezā Šāh et Md. Rezā Šāh Pahlavi. On lira avec intérêt l'analyse faite par l'A. de *Hājjī Āqā*, *Buf-e kur* et *Tup-e Morvāri*. On trouvera dans le chapitre suivant un très intéressant développement sur la satire dans l'œuvre de Hedāyat et dans le dernier, une excellente analyse des structures du récit dans *Buf-e kur*. L'A. montre la place centrale qu'occupe ce récit non seulement dans l'œuvre de Hedāyat mais aussi dans toute la production littéraire de l'époque de Rezā Šāh. L'œuvre de Hedāyat, longtemps méconnue par les Iraniens eux-mêmes domine tout ce début du XXe siècle en Iran car elle révèle avec la plus grande sensibilité les crises de ce siècle.

Ch. B.

— BASHIRI, Iraj, *The fiction of Sadeq Hedayat*.....

SADIK HIDAYAT

In this book on Hedayat's life and works the author pursues his argument in favor of the sociopolitical dimensions of Hedayat's art as a fiction writer. Following a survey of the Iranian writer's life, education and social views, the themes and techniques, the language and style of Hedayat are discussed in some detail. Then the book concentrates on Hedayat's masterpiece, *The Blind Owl*. Two Buddhist texts, the *Buddhacarita* and *The Tibetan Book of the Dead* underlie the structure of *The Blind Owl* and inform its central theme, the idea of freedom. The latter idea is then related to the historical situation of Iranian society in the 1930s when Hedayat wrote his masterpiece. The author takes issue with such Iranian views of the work as expressed by Baraheni in *Qeṣṣe Nevisi* and such western views as articulated by Michael Hillmann et al. in *The Blind Owl: Forty Years After*. Although the Buddhist connection appears plausible, the book's argument ultimately suffers from an overzealous attempt to defend Hedayat against what the author perceives as hostile viewpoints.

Bashiri's book is far from the last word on Hedayat's fiction or *The Blind Owl*, although it does manage to sum up the state of scholarship on this seminal Iranian writer. Not least among its virtues is an extensive bibliography containing nearly comprehensive lists of Hedayat's works of fiction, essays, and letters, Persian and foreign-language studies on Hedayat, and translations of his work into English.

A. K. H.

MADDE YATIMILANDIRTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

- 2639 JAHANBEGLOO, Ramin. Hedayat and the experience of modernity. *Sadeq Hedayat: his work and his wondrous world*. Ed. Homa Katouzian. Routledge: London & New York, 2008, (Iranian Studies, 2), pp.136-143.
- 2640 KATOUIZIAN, Homa. Man and animal in Hedayat's "Stray dog". *Sadeq Hedayat: his work and his wondrous world*. Ed. Homa Katouzian. Routledge: London & New York, 2008, (Iranian Studies, 2), pp.178-184.
- 2641 KATOUIZIAN, Homa. Women in Hedayat's fiction. *Sadeq Hedayat: his work and his wondrous world*. Ed. Homa Katouzian. Routledge: London & New York, 2008, (Iranian Studies, 2), pp.81-91.
- 2642 KHAZRAI, Firoozeh. Satire in *Hajji Aqa*. *Sadeq Hedayat: his work and his wondrous world*. Ed. Homa Katouzian. Routledge: London & New York, 2008, (Iranian Studies, 2), pp.92-106. [Novel by Hidayat published in 1945.]
- 2643 MEGHDADI, Bahram. *The blind owl and The sound and the fury*. *Sadeq Hedayat: his work and his wondrous world*. Ed. Homa Katouzian. Routledge: London & New York, 2008, (Iranian Studies, 2), pp.72-80. [Comparing novels of Hidayat and William Faulkner.]
- 2644 PHILSOOPH, Hushang. Hedayat, vegetarianism and modernity: altruism, Leonardo da Vinci, and desublimation. *Sadeq Hedayat: his work and his wondrous world*. Ed. Homa Katouzian. Routledge: London & New York, 2008, (Iranian Studies, 2), pp.144-177. (In the early 1920s Iran produced a remarkable animal-loving vegetarian, namely Sadeq Hedayat.)

Sadık Hidayet

05 ARA 2010

05 ARA 2010

05 ARA 2010

2633 *Sadeq Hedayat: his work and his wondrous world*. Ed. Homa Katouzian. Routledge: London & New York, 2008 (Iranian Studies, 2). 190pp.

2634

Sadık Hidayet

24827 ROZENFELD, A. Z. Sadek Khedayat. (Opuit kharakteristiki tvorchestva.) *Krat. soobshch. Inst. Vost.* 17 (1955). pp. 66-72

Sadık Hidayet

28 EKİM 1992

MADDE YATIMILANDIRTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

2637 HEDAYAT, Jahangir. Sadeq Hedayat's centenary: report of events in Tehran, and personal recollections. *Sadeq Hedayat: his work and his wondrous world*. Ed. Homa Katouzian. Routledge: London & New York, 2008, (Iranian Studies, 2), pp.15-19. [Events organized on the occasion of Hidayat's centenary; & personal reminiscences of his nephew.]

Sadık Hidayet

Sadık Hidayet

9201 ROSENFELD, A. Z. "Sadek Hedayat." (in Russian) *Krat. Soobshch. Inst. Vostok.* 17 (1955) 66-72. Life and works of this outstanding Persian short story writer (1903-1950).

19 HAZİRAN 1993

2635 BEARD, Michael. Influence as debt: *The blind owl* in the literary marketplace. *Sadeq Hedayat: his work and his wondrous world*. Ed. Homa Katouzian. Routledge: London & New York, 2008, (Iranian Studies, 2), pp.59-71. [Novel by Hidayat published in 1936.]

Sadık Hidayet

6675 Lescor, R. Deux nouvelles de Sadeq Hedayat. *Orient* 8 (1958). pp. 119-154

Sadık Hidayet ten

iki haber

Sadik Hidayat.

فهرست

یادداشت مؤلف نه
سپاسگزاری دوازده

بخش اول

خلق و خوی ۱۳

بخش دوم

- نویسنده گی ۵۱
۱. تأثیرپذیری هدایت ۷۲
 ۲. تأثیر هدایت بر دیگران ۹۴
 ۳. داستان کوتاه، رمان ۱۱۳
 ۴. بوف کور ۱۴۲
 ۵. تحلیل بوف کور، زنده‌بگور ۱۵۴
 ۶. سفرنامه و نمایشنامه‌نویسی، نقاشی، موسیقی، شعر ۱۹۰
 ۷. ترجمه‌های هدایت ۲۰۰
 - الف) آثار فرنگی ۲۰۰
 - ب) متون پهلوی ۲۰۲
 ۸. پژوهش‌های هدایت درباره فرهنگ مردم (فولکلور) ۲۰۹
 ۹. آثار هدایت در زمینه نقد و بررسی ۲۳۳

بخش سوم

- زندگی‌نامه ۲۷۳
۱. دوران کودکی و نوجوانی ۲۷۵
 ۲. سفر به بلژیک، فرانسه و بازگشت ۲۸۴
 ۳. تشکیل گروه ربه، سفر هند ۳۰۹

isam
188096

MADDE FAYDASI UNBUTKAN
SONRA GELIR BIR KUTUPA

فرهنگ معاصر
شماره ۴۵، خیابان دانشگاه، تهران ۱۳۱۴۷
تلفن: ۶۶۴۶۵۵۲۰ - ۶۶۴۶۵۵۲۰ - ۶۶۹۵۲۶۳۲
فکس: ۶۶۴۱۷۰۱۸
E-mail: info@farhangmoaser.com
website: www.farhangmoaser.com

پژوهشگران معاصر ایران
هوشنگ اتحاد
ویراستار: فرزانه وزوایی
خط: بدالله کابلی خوانساری
حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی و چاپ:
واحد کامپیوتر و چاپ فرهنگ معاصر
چاپ دوم: ۱۳۸۷ / قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

کلیه حقوق این اثر متعلق به «مؤسسه فرهنگ معاصر» است و هر نوع استفاده
بازرگانی از این اثر اعم از زیراکس، بازنویسی، ضبط کامپیوتری و یا تکثیر به
هر صورت دیگر، کلاً و جزئاً، ممنوع و قابل تعقیب قانونی است.

The Nightingale and The Blind Owl: Şādiq Hidāyat and the Classical Persian Tradition

Marta Simidchieva

University of Toronto/University of Sofia

The Blind Owl by Şādiq Hidāyat is perhaps the best researched and most closely analyzed piece of contemporary Iranian literature. The attention paid to this novel is well deserved: the impact it has had on Iranian intellectuals and the controversy it still stirs make *The Blind Owl* a curious touch-stone of modernity and what it stands for in contemporary Iranian culture.

Understandably, the modernistic aspects of the novel and the foreign influences it has absorbed and transplanted onto Iranian soil have long been of central concern to both native and foreign researchers. This line of investigation shows the affinity of new Iranian fiction to the dominant trends in the contemporary literary process, and highlights its place in the composite map of modern world literature. Specific lines of research have branched out from that general locus of Hedayatian studies; the collection *Hedayat's 'The Blind Owl' Forty Years After* (Hillman 1978) represents their range: Hidāyat's fascination with Western literary trends, his artistic debt to Poe, Kafka, Nerval and the Surrealists, to Rilke, and to the Freudian and Jungian messages of psychoanalysis, were central to the discussion of "The Blind Owl" as a phenomenon both of now Iranian writing and of modern literature as developed in the West.¹

A second path of research was directed Eastward, to India and Buddhism. Inspired by important references to India in *The Blind Owl*, this search was sustained perhaps more by Hidāyat's philosophy of life, his vegetarianism and the circumstances of his trip to India, where the novel was completed and first published, than by any distinctly Indian flavour of his writing.²

The third — and logical — place to look for influences on Hidāyat's writings is the Persian tradition in its many aspects. In the '70s and early '80s, however, this area appears to have been of secondary concern, especially in relation to *The Blind Owl*. Iranian social and political reality and its reflection in the novel generated a lot of discussion, especially among leftist writers

XVII. Deutscher Orientalistentag: vom
21.-27. Juli 1968 in Würzburg:
Hrsg. von Wolfgang Voigt. - Wiesbaden: 1969.
Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen
Gesellschaft: Suppl.: I, Teil. 3. , s. 948-956.

SADEQ HEDAYÄT, DER SCHÖPFER DER MODERNEN
PERSISCHEN LITERATURPROSA

VON RICHARD FLOWER, BERLIN

Sadeq Hedayät und seine Zeit

Es ist allgemein bekannt, daß die moderne Literatur im Iran mit der Veröffentlichung von „*yek-i bud yek-i nä-bud*“ von Moḥämmäd Jämal-zade im Jahre 1921 begann. Diese Sammlung von sechs Novellen (mit einer Einleitung, die die Ziele der neuen Literatur darlegt) blieb vorläufig das einzige Beispiel des neuen Geistes in der persischen Literatur. Junge und fortschrittlichere intellektuelle Kreise fanden es genial, während die reaktionären klerikalen und traditionellen Gruppen es aufs heftigste verurteilten und als gotteslästerlich und unpatriotisch verdammt. Auch Zeitungen, die wagten, die Novellen zu veröffentlichen, wurden lauthals von den Mollas denunziert und bedroht. Diese Gruppen setzten sich durch den ihnen günstigen Verlauf der Geschichte der nächsten Zeit vorläufig durch, und wenige interessierten sich für „*yek-i bud yek-i nä-bud*“. Hedayät sollte der erste sein, jene Richtung, die Jämal-zade eingeschlagen hatte, fortzuführen.

Sadeq Hedayät, ein Urenkel von Reza Qoli Xan Hedayät, dem Direktor des Daro'l-Fonun, wurde am 17. Februar 1903 in einer hohen Teheraner Beamtenfamilie geboren. Er absolvierte die französische Missionarschule St. Louis 1925 und ging dann mit einem Regierungsstipendium zuerst nach Belgien und dann nach Frankreich, wo er 1926-1930 lebte und studierte (Paris und Besançon). Er konnte sich schwer entscheiden, ob er Architekt, Kunsthistoriker, Maler oder Zahnarzt werden sollte. Er wurde mit der europäischen Literatur vertraut und entdeckte eine stärkere dichterische Neigung in sich, als er vorher gespürt hatte. Er las besonders gern Tschekow, Dostojewski, Kafka, Maupassant, Poe, Sartre und Stefan Zweig. Er begann, vorislamische iranische Sprachen und die Kultur der iranischen Antike zu studieren, kehrte aber 1930 ohne Abschluß nach Teheran zurück, wo er in verschiedenen unbedeutenden Stellen arbeitete, ohne den Einfluß seiner Familie in Anspruch zu nehmen, um in jenen hohen Staatsdienst hineinzukommen, in dem sie seit zwei Generationen gedient hatte. Seine in Europa vertieften literarischen Interessen führte er weiter. Mit Bozorg 'Älävi, Mäs'ud Färzad und Mojtäba Minovi zusammen bildete Hedayät einen Literaturkreis, der sich ironisch „*rüb'e*“ („die Vierer“) nannte - im Gegensatz

zu den sieben etablierten Großen der Zeit - und der in Cafés zusammenkam. Dort diskutierten sie und kritisierten ihre Werke gemeinsam. Die Gruppe war antikonventionell, wenn nicht revolutionär. Ihre Mitglieder hatten in Europa studiert und gerieten bald in inneren Konflikt mit den Lebensbedingungen in Persien. Hedayät war anscheinend der inspirierende Geist in der Gruppe. Außer während seiner Indienreise 1936-1937 lebte er im Hause seines Vaters.

Ein Grundzug von Hedayäts Werken ist eine nach innen gekehrte Haltung, die viele als Pessimismus bezeichnet haben. Dies kann aber wegen der Leichtigkeit der Sprache, gewisser sozialkritischer Momente und vor allen Dingen wegen des - oft kaum spürbaren - Humors von Hedayät nicht allein mit dem Stichwort Pessimismus abgetan werden. Diese Haltung, die ich woanders erläutert habe, geht, meiner Überzeugung nach, durch alle seine Werke - auch durch jene, die nach außen hin politisch, „revolutionär“ und optimistisch im Ton sind. Diese Grundhaltung ist der Faden, an dem all seine Werke hängen. Seine Reise nach Paris nach zwanzigjähriger Abwesenheit am 5. Dezember 1950 und sein Selbstmord dort am 9. April 1951 bilden das tragische und rätselhafte Ende einer ebenso rätselhaften Persönlichkeit, deren Subtilität, Vielfalt und Kompliziertheit sich für uns in den wertvollen literarischen Werken, die sie hervorbrachte, vor dem vielschichtigen Hintergrund der iranischen Geschichte, Kultur und Bevölkerung manifestierten.

Die Zeit, in der er lebte, war eine Periode der iranischen Geschichte, in der Iran wieder durch seine besondere Lage in das Weltgeschehen gewaltsam hineingezogen wurde und die ihren kulturellen Niederschlag diesmal als Reaktion gegen den allzu raschen und jähen Kontakt mit der westlichen Zivilisation fand. Seine Kindheit war die Zeit der Verfassungsrevolution sowie des Zusammenbrechens innenpolitischer Stabilität bis zum und während des ersten Weltkrieges. Die Regierungszeit Reza-sahs ist für Persien die Zeit des Eintritts in die Probleme der Welt des 20. Jahrhunderts gewesen. Die Probleme eines, wenn auch jungen, Industriestaates ergaben jene Spannungen, die man aus der Frühzeit der alten Industrienationen kannte - die Rolle der Frau, der Presse, der Volksbildung, des Arbeiters usw. Diese Probleme zeigten sich nun erstmalig für den Iran. Hedayät behandelt sie mit einer nicht angreifenden Widerspiegelungstechnik. Die Situationen bei ihm sind oft scheinbar einfach erschreckende Alltagstatsachen. Seine literarische Größe zeigt sich auch darin, daß er nicht nur menschliche Probleme erkennt, um sie dann politisch oder soziologisch zu deuten. Die Menschen seiner Werke leben, reflektieren, reagieren irrational, sind oft ungebildet und erkennen die Ursachen ihrer Schwierigkeiten meistens nicht. Alles deutet auf die Welt hin, wie sie von ihnen empfunden wird. Hedayät ist es gelungen, uns an dem Schicksal dieser Menschen teilnehmen zu lassen.

950.72
MEL.O

Mélanges d'Orientalisme, Téhéran, 1963, s. 198-205. UN12208

Dergi / Kışap
Kütüphanede Meydanlar
19 OCAK 1994

**Contribution à l'analyse de l'œuvre de
Sâdeq Hedâyat.**

V. Kubicková

L'œuvre littéraire de Sâdeq Hedâyat (1903-1951) a suscité dès le début beaucoup de critiques tant laïques que professionnelles, favorables et défavorables, et a provoqué surtout par l'audace de déplaire qui caractérise l'art vrai. Aujourd'hui encore, douze ans après la mort de Hedâyat, la situation reste inchangée, car on parle et on discute de son œuvre plus souvent que de nombreux ouvrages littéraires bien plus récents et chacun de ses anniversaires suscite de nouvelles réflexions, comme en témoigne, entre autres, un recueil de 472 pages publié par des écrivains et artistes iraniens à l'occasion du 6e anniversaire de la mort de l'auteur. La littérature consacrée à Hedâyat prend continuellement du volume et il faudrait compléter l'aperçu publié en 1958 à Moscou(1) par plusieurs nouvelles études, souvent très intéressantes(2). Certaines d'elles et il ne s'agit pas uniquement d'études de savants soviétiques qui analysent les problèmes du réalisme artistique dans toute l'étendue de

1. D.S. Komissarov, A.Z. Rosenfeld: *Sâdeq Hedâyat, bio-bibliograficeskij ukazatel*, Moscou 1958, p. 36 à 39.
2. D.S. Komissarov, *Očerki sovremennoj persidskoj prozy*, Moscou 1960, p. 61 à 76 et 86 à 101; V. Kubicková, *Un éclair de sourire sur un visage tragique*, in "Charisteria Orientalia", Festschrift Rypka, Prague 1956, p. 142 à 148; G. Lazard, *Sâdeq Hedâyat, pîsh-raw-e realîsm-e Îrân*, in "Sokhan" 3, 1334, p. 194 à 198; G. Scarcia "Hâdjî Aqâ" e "Bûf-e kûr", *i cosidetti due aspetti dell'opera dello scrittore contemporaneo persiano Sâdeq Hedâyat*, Annali, Napoli, Nuova serie VIII, 1958, p. 103 à 123; etc.

L'esthétique marxiste s'efforce de découvrir dans son œuvre les éléments réalistes. Si l'on concevait pourtant le réalisme tout simplement comme reflet de la réalité objective, on pourrait se faire de l'œuvre analysée une image bien fautive et on pourrait la diviser tout à fait inorganiquement en partie réaliste et partie non-réaliste ou plus exactement antiréaliste ou même l'exclure du domaine de l'art(1).

Une conception si simplifiée de l'art littéraire de Hedâyat n'apporterait pas, à mon avis, beaucoup de nouveau pour trois raisons principales:

1. Tout d'abord elle oublie que toute création artistique forme un ensemble organique et que ses contradictions éventuelles doivent être analysées dans le cadre de cet ensemble en tenant compte de son évolution

2. En outre, elle observe le réalisme comme méthode artistique à travers l'opinion adoptée dans les pays occidentaux et formulée par Flaubert que "l'auteur est dans son œuvre comme Dieu dans l'univers omniprésent et jamais visible"; à mon avis, il faudrait plutôt désigner comme réalistes, en Iran et dans toute la région du Proche Orient où existaient depuis toujours entre l'impression vécue du poète et sa formulation littéraire deux filtres, savoir le canon rhétorique traditionnel et l'opinion que "le poème le plus beau est celui qui ment le plus et le discours le plus séduisant celui qui exagère"(2) qui ont vidé l'impression vécue de tout ce qu'il y avait d'importun et décevant, les efforts de l'auteur de supprimer le canon rhétorique

1. Je pense à certaines déclarations de G. Scarcia, op. cit. ad 2, condamnant Hedâyat; à mon avis, ces déclarations ont la même valeur qu'aurait, par exemple, la condamnation de Dostoïevsky motivée par le fait que l'on n'a rencontré dans la société moscovite ni Michkin ni Stavrogin ou la condamnation de Maupassant en raison du fait qu'il n'y a pas eu en France de vieux époux qui ont soupé la veille de Noël sur un coffre contenant le cadavre de leur grand-père.

2. احسن الشعر اكذبه وخير الكلام ما بلغ فيه

یادگار کمال آن تمدن قدیم است به خواندن حماسه های شاهنامه متوجه
میگردد، مثل آن است که آن نعمات آرام ناگهان به سارشن شجاعانه جنگی
که اثر عهد شباب آن تمدن است درهم می شکنند.

و نباید فراموش کرد که همین تمدن کهن است که در آسپای مرکزی
پیش آهنگ و جلوخیز قریحه نژادهای هند و اروپائی میباشد.

صادق هدایت نویسنده برجسته ایران معاصر

د. کامسارف

در ماه اوت سال ۱۹۶۱ آقای دکتر علی اکبر
سیاسی، رئیس افتخاری دانشگاه تهران و رئیس دانشکده
ادبیات دانشگاه، این جانب را به شرکت در تألیف
مجموعه مقالاتی که بافتخار استاد هانری ماسه منتشر
خواهد شد دعوت فرموده ارسال مقاله ایرا برای درج
در آن مجموعه پیشنهاد نمودند. در ۱۸ آوریل سال ۱۹۶۱
اتحادیه انجمنهای دوستی و روابط فرهنگی با کشورهای
خارجی جلسه یادبودی بمناسبت دهمین سال مرگ
نابهنگام صادق هدایت، از دانشمندان و فرهنگیان و
ادیبان، در خانه دوستی در مسکو برپا داشت. اینجانب
در این جلسه سخنرانی ای درباره نویسنده نامبرده ایراد
نمودم. و چون مستحضر هستم که استاد هانری ماسه
مدیر محترم انستیتوی زبانهای ملل خاورزمین نسبت
به صادق هدایت توجه و علاقه خاصی ابراز میدارند،
مناسب دانستم که متن سخنرانی خود را برای درج در
مجموعه نامبرده در پیش تقدیم دارم.

ایران قرون وسطایی بسیاری شعرای بزرگوار و متفکرین نامدار بجامعه
تقدیم نموده است که از پیشتازان دوران خود بشمار رفته شاهکارهایی

Dergi / Kitap
Kütüphane de Mavcutta

offers a Henri Masse
Mélanges d'orientalisme, Tahren, 1963,
s. 63-73. 012268

19 OCAK 1996

950.72/MEL0

Columbia Lectures on Iranian Studies

Edited by Ehsan Yarshater

Number 3

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	149665
Tas. No:	881.5 PER.L

Persian Literature

edited by
Ehsan Yarshater
Columbia University

Bibliotheca Persica

New York 1988

Sadeq Hedayat

09 AĞU 2007

16. Sādeq Hedāyat

A. An Appraisal*

Ehsan Yarshater

Sādeq Hedāyat was born in Tehran in 1903 and committed suicide in Paris in 1951. Within the span of some twenty-five years of literary activity he published a substantial number of short stories, two novels, a novelette, two historical dramas, a puppet play, a travelogue and a collection of satirical parodies and sketches. His writings include literary criticisms, studies in Persian folklore, and translations from Middle Persian and French.¹

Hailed by his admirers as the most significant writer that Persia produced in modern times, and attacked by his detractors as a decadent writer of little talent and less art, Hedāyat was long a controversial figure who aroused strong emotions in both camps. The conservative critics, brought up in the school of the old masters of Persian literature and accustomed to their elitist and elegant style, saw in Hedāyat's writings a corrosion of long cherished aesthetic values and a travesty of good taste. Hedāyat's ungainly prose, his profanity, and his use of themes and techniques alien to Persian tradition grated on their literary sensibilities. But there was also a more profound, if less visible, reason for the antagonisms that he aroused. Hedāyat's breaking of many literary taboos posed a symbolic threat to the fabric of the established order. After World War II the increasing admiration of the younger generations and the intellectuals for Hedāyat's writings served only to heighten the animosity of the literary establishment toward him.

These critics in fact missed the point in judging Hedāyat by literary standards and social values that had passed their prime and were about to crumble. Hedāyat's significance lies not so much in his intrinsic merits as a writer as in his capturing the mood of a society in transition and giving vent to the underlying sentiments of a new generation—a generation that felt helpless in the face of external pressures and internal policies. The frustration of the hopes and yearnings evoked during the Constitutional Movement (ca. 1900–1921) for the renovation of a glorious past found expression in Hedāyat's sense

*Published first in E. Yarshater ed., *Sadeq Hedayat: An Anthology*. (Modern Persian Literature Series, no. 2), Westview, Boulder, Colo., 1979.

¹For a complete bibliography of Hedāyat see H. Kamshad, *Modern Persian Prose Literature* (Cambridge, 1966), 202–8, and M. Golbon, *Kitab-shenāsi-ye Sādeq Hedāyat* (A Bibliography of S. H., Tehran, 1976). See also p. 296 n. 10 and p. 514 in this volume.

J8 EYL0L 1993
-Sadik Hidayat

Topkapı Sarayı . . . türkçe yazmalar kataloğu, ii, Istanbul 1961, no. 2728); (3) a concise History of the Ottomans, from the beginnings to the reign of Ibrāhim I, with lists of viziers, etc., entitled *Defter-i akhbār*; it is of some importance for the events of his own time (see *Ist. küt. tarih-coğrafya yazmaları kataloqları*, i/2, Istanbul 1944, no. 40); (4) and (5) short accounts of Murād IV's conquests of Baghdad and Rewān (A. S. Levend, *Gazavāt-nāmeler . . .*, Ankara 1956, 111); (6) a *risāle* on the times of prayer, composed in 1067/1656-7; (7) a small *dīwān*.

He is remembered for his *Anīs al-musāmīrīn*, completed in 1046/1636-7 (but added to in later years), a history and description of his native town. In the tradition of earlier 'histories of cities' in Arabic and Persian literature (but apparently for the first time in Ottoman literature, if a few panegyrics of Istanbul are excluded), he describes in detail the mosques and other public buildings and records the famous men of the town. It was used by Hādīdī Khalifa for the relevant section of his *Dīhānnümā* (tr. J. von Hammer, *Rumeli und Bosna*, Vienna 1812, 1-15), and was revised and considerably expanded by Bādī Ahmed Ef. (d. 1908) as *Riyād-i belde-i Edirne* (unpublished: 3 vol. autograph MS in the library of the Selimiye mosque, Edirne). The so-called *Ta'rikh-i Djevri Celebi*, 2 parts, Istanbul 1291-2, appears to consist, in part at least, of extracts from the *Anīs al-musāmīrīn* and the *Defter-i akhbār* (see Babinger, 214).

Bibliography: Hammer-Purgstall, x, 691-2; Bursal Mehmed Tahir, *'Othmānī mü'ellifleri*, iii, 97-8 (Bādī Ahmed Ef. at iii, 31); Babinger, 212-4; Tayyib Gökbilgin, *Edirne hakkında yazılmış tarihler ve Ents-ül müsāmīrīn*, in *Edirne (armağan kitabı)*, Ankara 1964, 77-117 (full biography and summary of contents of the work).

(V. L. MÉNAGE)

—HIDĀ' [see GHINĀ'].

—HIDĀD [see 'IDDA, LIBĀS].

HIDĀYAT, ŠĀDIK (b. 17 February 1903; d. 9 April 1951) was perhaps the most revolutionary of modern Persian writers. The variety of his literary output is represented by works of diverse interest, but it is essentially as a writer of fiction, especially of the short story, that he enjoys his real position. His daring experiments in technique and in thought have exercised a powerful influence on the development of modern Persian fiction.

Apart from his early education, Hidāyat does not seem to have pursued any regular course of studies. He held various minor jobs at different times including one as translator in the Faculty of Fine Arts at Tehran University. His first book, *Fawā'id-i gīyāh-khāri* (Benefits of vegetarianism), was published in 1928 in Berlin by the journal *Iranschāhr* (Iranschāhr Publications Series 2, No. 21). He visited Europe and India, and was staying in Paris when he committed suicide.

A writer of sensitive imagination, Hidāyat's personality is vividly reflected in his serious themes, which almost invariably tend towards melancholy situations and characters with clearly marked physical and psychological traits. The tone ranges from solemnity to irony and is dominated by a sense of isolation and misery often culminating in the death motif. No one who reads Hidāyat for the first time can fail to be struck by his sympathy for individual suffering, mental and physical, his interest in the irony of human contradictions, and his concern for the frustrated and deformed. His language reveals a masterly use of colloquialism with all its expressive

richness. The influence of Western literature is unmistakable, and Hidāyat in his best known work, *Būf-i kūr* (The blind owl), which is a mixture of fantasy and realism, evokes a certain affinity with writers such as Franz Kafka, Edgar Allan Poe and Gérard de Nerval.

Bibliography: Works: Vincent Monteil, *Sādeq Hedāyat*, Tehran 1952; *Aḳāyid u asfār dar bāra-i Šādiq Hidāyat*, Tehran 1333; P. N. Khānlari in *Nukhustin kungra-i nawisandagān-i Irān*, Tehran 1325; Henry D.G. Law in *Life and Letters*, vol. 63, no. 148, December 1949; *Cassell's Encyclopaedia of Literature*, ii (under *Hidāyat, Šādiq*), London 1953; G. Scarcia, *Haḡi Āqā e Būf-e Kur . . .*, in *AIUON*, n.s. viii (1958), 103 ff.; J. Rypka, *Iranische Literaturgeschichte*, Leipzig 1959, 393-5; A. Pagliaro and A. Bausani, *Storia della letteratura persiana*, Milan 1960, 866-9; *La chouette aveugle* (French translation of *Būf-i kūr* by Roger Lescot), Paris 1953; *The blind owl* (English translation by D. P. Costello), London 1957.

(MUNIBUR RAHMAN)

—HIDHĀ' [see LIBĀS].

HIDJĀ', Arabic term often translated by "satire", but more precisely denoting a curse, an invective diatribe or insult in verse, an insulting poem, then an epigram, and finally a satire in prose or verse. The etymological sense of the Arabic root *h.d.j.* may perhaps be deduced from the Hebrew root *ח.ד.י.* the basic sense of which is "to utter a sound in a low voice, to murmur" and hence "to meditate" (so too in Syriac), but also "to pronounce incantations in a low voice" (see L. Koehler, *Lexicon in Vet. Test. libros*, 1949, 224; König, *Hebräisches Wörterbuch*, 75; Genesius, *Lexicon*, Leipzig 1833, 266; Jastrow, i, 331). It is by a curious approximation or a premature resemblance that Mattā b. Yūnus [q.v.] translated the Greek *καμφοδία* by *hidjā'*, while he rendered *τραγῳδία* by *madīh*, in his Arabic version of the *Poetics* of Aristotle (the respective equivalents of these terms in modern Arabic are *malhāt* and *ma'sāt*; see 'A. Badawī, *Aristūṭālīs, Fann al-shi'r*, Cairo 1953, 85 and *passim*). In fact, *hidjā'* was the antonym of *madh/madīh* [q.v.] and the synonym of *dhamm*, provided that the insulting criticism was expressed in verse; in consequence, the poetic genre known as *hidjā'* was to stigmatize the failings that were the antithesis of the qualities glorified by *madh/madīh*. This genre has been widely cultivated by the Arabs ever since the pre-Islamic period, either in separate and generally very short pieces, or as the thematic element of a *ḡasida* [q.v.] of traditional structure. It appears, however, to have taken as its successive forms the *sadī'*, the *radjāz* and finally the *ḡasida*, according to I. Goldziher, who is the first orientalist to have undertaken any serious research into the significance and social value of the pre-Islamic *hidjā'*; in his *Abhandlungen zur arabischen Philologie* (i, Leiden 1896, *Ueber die Vorgeschichte der Higā'-Poesie*, 1-105), he has formulated a theory which may be summarized as follows (i, 27): "The *hidjā'* is in origin an incantation, a curse . . . The origins of the *hidjā'* are perhaps connected with the old conception according to which the utterance pronounced in solemn circumstances by those who have the mental aptitude and requisite qualities exercises an ineluctable influence upon the persons (and also things) to whom this utterance is addressed. In the primitive *hidjā'*, the poet thus appears with the magic force of his utterance inspired by the *djinn*"; I. Goldziher (i, 42) quotes the words which Balak caused Balaam to be ordered to pronounce (*Numbers*

۴۲/۱/۲۹

زندگی و یادگار
از سید علی شریعتی

راحمی بایگاری

صادق هدایت

زندگی و یادگار

چاپ ششم - تهران ۱۳۴۲

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Kitap No:	20056
Tasarıf No:	891.5
	HİD.2

منتهی چاپ و نشرات ایرکیر

Sadık Hidayet

24 KASIM 1993

489. MĪR-AFDALĪ, Seyyed 'Alī. « Šādeq Hedāyat va tarāne-hā-ye Ḥayyām ». *Našr-e Dāneš*, 16, 1 (1378/1999), pp. 27-40.

L'article débordé largement ce qu'annonce son titre et constitue une histoire en raccourci et bien faite, d'une part, de la recherche de l'œuvre authentique de Ḥayyām le poète, en Occident et en Orient, et d'autre part, du sens à donner aux quatrains. Les deux questions sont mêlées quand, à l'opinion de Šādeq Hedāyat (*Tarāne-hā-ye Ḥayyām*, 3e éd., 1339/1961, 111 p.), on ne peut atteindre l'œuvre authentique de Ḥayyām qu'en pratiquant la méthode d'inférence (*šīve-ye estentāj*) du sens. En somme, le flair ferait dire ce qui est de Ḥayyām et ce qui ne l'est pas, parmi la quantité de quatrains mis avec le temps sous son nom. L'auteur montre tout ce qu'a entraîné chez Hedāyat cette méthode, l'amenant finalement à juger tous les poètes persans en fonction de leur proximité ou de leur éloignement du Ḥayyām dont il s'est constitué une figure définitive, par inférence du sens. Le deuxième grand reproche fait à Hedāyat est celui de son ignorance des règles de la technique poétique du quatrain. Ceci l'a entraîné non seulement à accepter dans son recueil (pp. 69-111, soit 143 *robā'ī-s*) bien des fautes de texte (d'auteurs ou de copistes), mais surtout à ne pas pouvoir écarter de son recueil les quatrains que Ḥayyām ne pouvait pas techniquement écrire. Quant au *Nowrūz-nāme*, Hedāyat a été un chaud partisan de son authenticité à une époque où les sentiments nationalistes s'en trouvaient flattés.

C.F.

320. HILLMANN, M. C. "Hedâyat's The Blind Owl: An Autobiographical Nightmare". *Irânšenâsi* 1, 1 (1989) pp. 1-21.

Remaniant le texte d'une conférence donnée à Columbia University (avril 1989), Hillmann nous donne ici une analyse très pertinente de *Buf-e Kur* (La Chouette aveugle), le roman de Hedayat sans doute le plus commenté et critiqué de toute la littérature persane moderne. L'intérêt de la démarche critique de Hillmann est de situer le texte de Hedayat en regard de la vie de l'auteur et de lire dans la double quête d'identité inscrite dans *Buf-e Kur*, deux étapes majeures dans l'évolution et la maturation de Hedâyat écrivain. *Buf-e Kur*, revisité comme autobiographie. La première étape, c'est 1925-30: la période européenne — et dans l'œuvre, le premier récit du narrateur. La deuxième étape, c'est le retour en Iran, et le second récit du narrateur. La démarche, qui a ses limites, a l'immense mérite de rejoindre les diverses approches — sociologiques, psychanalytiques, comparatistes... dont *Buf-e Kur* a déjà fait l'objet. Nul doute que l'A. ait trouvé dans l'ouvrage de Farzaneh *Ašnâ'i bâ Šâdeq Hedâyat* ("Rencontre de Sadeq Hedayat", Paris, 2 vol., 1988) matière à réflexion. Ch. B.

Abstracta Iranica, 13/1990 L'œuvre, s. 92

116 HASIM 1997

A History of Literary Criticism in Iran (1866-1951)

*Literary Criticism in the Works of
Enlightened Thinkers of Iran:
Akhundzade, Kermani, Malkom, Talebof,
Maraghe'i, Kasravi and Hedayat*

Iraj Parsinejad

Bogazici University Library

39001102077370

14

IBEX Publishers
Bethesda, Maryland
2003

MADDE FAHRENSİZ KİTAP
SONRA GELEN DOKÜMAN

15 EKİM 2009

Sadeq Hedayat

MADDE FAHRENSİZ KİTAP
SONRA GELEN DOKÜMAN

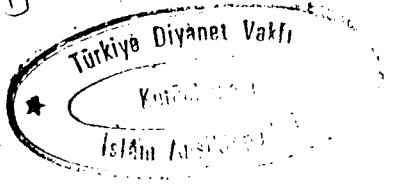
15 EKİM 2009

Sadeq Hedayat (1903–1951)

To round out our study of modern criticism in Persian literature, we now turn to the life and works of Sadeq Hedayat whose contribution to literary criticism, although narrow in scope, is profound and impressive.

Biography

Although Sadeq Hedayat's life has been detailed in contemporary biographies, ambiguities still abound in understanding his thought and philosophy. He was born on February 17, 1903 in Tehran, to an aristocratic family well represented among the educated elite. Although his family had produced a number of statesmen, Hedayat displayed an aversion to politics early on and came to loath government service, choosing instead to tread the path of writing and research. In 1925, having graduated from the famed *Dar al-Fonun* High School and then mastering the French language at the preparatory Saint Louis School in Tehran, Hedayat and a group of other Europe-bound students went to Belgium to study civil engineering. However, disenchantment with his chosen field and the course of his daily life in Belgium led him to France after eight months where he had faint hopes of studying architecture. But he did not fare any better in France. His interest in mathematics and geometry soon waned, shifting definitely toward the creative arts, when he began writing. Having penned, in 1924, *Ensan va Heyvan* (Man and Beast) and *Rubaiyat-e Khayyam* (Khayyam's Rubaiyat), he published in 1926 a short writing titled *Marg* (Death) in the expatriate publication *Iranshahr* in Berlin. "Man and Beast" was republished in Berlin the following year, reworked and retitled *Fava'ed-e Giah-khary* (On the Benefits of Vegetarianism). In 1928, at the age of twenty-six, Hedayat made his first suicide attempt but was rescued after jumping into the Marne.

انتشارات کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد

زیر نظر ایرج افشار

شماره ۲۲

08 MAYIS 1997

مجموعه های تحقیقی

شماره ۲

انتشارات کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد

شماره ۲۲

Saduk Hidayet (191-203)

مجموعه

کفار مائی درباره خدتن از رجال دب و تاریخ ایران

به اهتمام: قاسم صافی

Türkiye Diyanet Vakfı
4547
955
SAF. 22

955/SAF. 22

۱۳۵۷

ابوالقاسم انجوی شیرازی اشارات و ایضاحات

خسته از آوارگی خواهان آرام و قراری
 از جهان آزرده جان جویای امنی در کناری
 ماجرا و گفت و گو را دشمن ناکینه جونی
 آشتی و دوستی را دوستدار جان نشاری
 دوست از دشمن نکرده فرق، خورده تیر غنری
 کار را نشناخته از عار، افتاده زکاری
 سالها خون خورده ای، شادی ز خود کرده دریغی
 تا گردن خویش را در آستین پرورده ماری
 ساده لوحی ناپذیرا از تجارب نقشبندی
 ابلهی، ناموخته هیچ از گذشت روزگاری
 روز و شب با خود ستیزی، نیز از مردم گریزی
 نه بعزت خوگری، نه باحریفان سازگاری
 هم بدولت پشت با زن برسبیل اهل فقری
 هم ز فقر خویش، نزد اهل دولت شرمساری
 رانده از گوی خرد، ناخوانده زی بزم جنونی
 ننگ هر مستی، بجان بیزار از هر هوشیاری
 مانده بی مطلوب و طالب، از طلب ناپرده سودی
 راه، بی رهبر خطارفته، پشیمان رهسپاری
 چشم معنی جوی گرچه دوخته بر دهر عمری
 خطهستی را پریشان خوانده بی آموزگاری
 حیرت و حسرت نصیبی، در همه شهری غریبی
 چسته و نایافته در هیچ قلبی زینهار
 وارهد ز آوارگی هرگز چنین آوازه بی؟ نی
 پس نه آن بهتر که مرگش وارهاوند؟ آری آری

سپاس از دانشگاه تهران که این مجلس را تشکیل داده است -
 سپاس از شما که در این مجلس حاضر شده اید - این قطعه مسعود فرزاد که
 در شناساندن خلق و جوی هدایت است و خوب از عهده برآمده است خیلی
 قابل تامل و دقت است و نکته مهم آنکه در زمان حیات هدایت سروده شده
 است باری:

مصطفی را وعده داد الطاف حق
 گر بگیری تو، لمیرد این سبق
 دشمنی باحقیقت بی فایده است . هرچه زمان به پیش رود ارج هدایت
 و تاثیر مثبت و مفید او بیشتر آشکار میشود - شبکورها بی فایده تقلا میکنند .
 مجاهدت برای ادامه دادن به زندگی و زیستن - آنها در محیطها و آب و

Ⓟ SÂDEQ HEDÂYAT

DEUX NOUVELLES

(L'IMPASSE. — DEMAIN)

Texte persan
avec traduction française en regard
par
VINCENT MONTEILTEHERAN
1952

AVANT—PROPOS

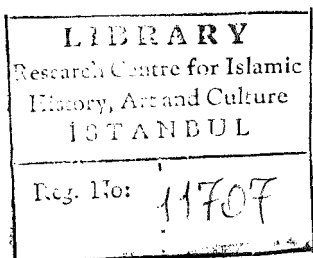
« *L'Impasse* » (Bon-Bast) fait partie d'un recueil de nouvelles : « *Le Chien Errant* » (Sag-e Velgard), publié à Téhéran en 1942. Henry D. G. Law en a donné une adaptation anglaise incomplète, sous le titre « *Cul-de-Sac* », dans la revue *Life and Letters* (Vol. 63, n° 148, Persian Writers, Londres, Déc. 1949, pp. 260-270). On y retrouve les personnages chers à Sâdeq Hedâyat : solitaires, déshérités, disgraciés, ainsi que son décor habituel et ses maîtres-mots : la solitude, le miroir trouble, l'angoisse (del-hore), les fils de la pluie, le suicide, la dévorante mer. On y voit aussi son amour pour la beauté formelle, pour la jeunesse. Le thème profond, enfin, est bien d'Orient : celui du retour éternel, de la réincarnation, de la vie qui coule comme un songe, ou bien est-ce la barque du dormeur qui dérive ?

« *Demain* » (Fardâ) date de 1946. Cette nouvelle parut alors dans une revue (*Payâm-e Nô*, 2e année, n° 7-8, pp. 54-64), puis dans un texte français de Sh. Sarkisian (feuilleton du « *Journal de Téhéran* », du 28 Août au 4 Septembre). La forme en est, sans doute, unique en Iran : le récit

Autre ouvrage du traducteur :
Un écrivain persan du demi-siècle : Sâdeq Hedâyat.
(Téhéran 1903—Paris 1951).
Téhéran, Institut Franco-Iranien, 1952. in-16, 92 p., fig. et portrait.

15 TEMM'Z 2002

Imprimerie de l'Institut Franco-Iranien
Tous droits réservés. Copyright by Vincent Monteil 1952.

سخن

SADIK HAYATI

دوره پانزدهم اردیبهشت ماه ۱۳۴۴ شماره ۵

یاری از صادق هدایت

روز بیستم فروردین امسال مصادف با چهاردهمین سال درگذشت صادق هدایت است که از نخستین همکاران سخن بود و در سه دوره اول این مجله آثار متعددی از او انتشار یافت.

نویسندگان سخن سزاوار دیدند که به این مناسبت از کسانی که در ماههای آخر زندگی با آن نویسنده گرانمایه ارتباط داشته اند بخواهند که یادداشتی از خاطرات و تأثرات خود برای این مجله بنویسند تا بتدریج انتشار یابد.

اینک مقاله ای که پرفسور ژان ریپکا به زبان فرانسه درباره آشنائی با صادق هدایت در سال ۱۳۱۳ نوشته است از کتاب «یادنامه» هانری ماسه - انتشارات دانشگاه تهران ترجمه و درج می شود.

شماره	مترجم	نویسنده	صفحه
۴۵۹	-	-	یاری از صادق هدایت
۴۶۰	ف	ژ. ریپکا	یادبودها - من از صادق هدایت
۴۶۳	-	صادق هدایت	دو نامه
۴۶۵	-	مصطفی فرزانه	آخرین روزهای هدایت
۴۶۶	-	دکتر پرویز نائل خانلری	راحد صوتهای ملفوظ
۴۷۵	-	مهندس محمدرضا مقتدر	درباره باغساری درزاین و آئین زن
۴۸۶	محمود کیا نوش	هنری میلر	بول و زندگی (داستان)
۴۹۰	-	دکتر مهدی ابوسعیدی	سکته حقوق طبیعی (بحث فلسفی)
۴۹۸	حسن فیاد	رابیندرانات تاگور	ترا می خواهم، تنها ترا (شعر)
۴۹۹	-	غلامحسین نظری	همراهی برای محله مان (داستان)
۵۰۲	-	دکتر دهیان آهوجیه	مثنوی ماده و نول و کام کندها
۵۰۵	یری منصوروی	استیفن لیکوک	انتقام شعبده باز (قطعه انتقادی)
۵۰۷	-	-	ندرت آمار
۵۰۹	-	امیرشاهی سیزواری	باره گلرنگ (شعر)
۵۱۰	-	علی نصیریان	بهلوان کچل (نمایشنامه)
۵۲۸	-	محمد بن هندوشاه نخجوانی	بک گزارش اداری از قرن هشتم هجری
۵۳۱	دکتر سیروس ذکاء	راینر مار یاریلکه	سدا (داستان)
۵۳۸	-	-	در جهان دانش و هنر
۵۴۸	-	دکتر محمد جعفر محبوب	کتابهای تازه
۵۵۷	-	-	نکته نکته
۵۵۸	-	-	بشت شیشه کتابفروشی

یادداشت: تصویر صفحه ۵۱۴ اشتباهاً به جای تصویر صفحه ۵۲۲ چاپ شده است، معذرت، بخواهیم

۴۶۱ یاد از صادق هدایت

مورد مطالعه من ادبیات کلاسیک فارسی می بود و حضورم در تهران بهترین وسیله برای تکمیل شناسائی ام از آن . صادق هدایت چند کتاب داستان چاپ کرده بود و اتفاقاً من داشتم یکی از آنها را با پرویز نائل خانلری که اینک یکی از شخصیت های برجسته فرهنگ امروز ایران است و آن وقت دانشجوی سال آخر دانشگاه تهران بود مطالعه می کردم .

پس آقای خانلری بود که رموز ادبیات جدید ایرانی را بر من هویدا کرد و بدین نحو بود که با سیمای ادبی هدایت آشنا شدم . خواندن این قصه مرا مفتون کرد و به ملاقات با او برانگیخت . صادق هدایت جوانی باریک اندام بود با قامت متوسط و چهره باهوش . سادگی ، لبخند ظریف ، ریشخند مودبان ، حالت زنده و نافذ او بطور همیشگی در حافظه ام نقش بست . بعدها هم هر بار که لحظاتی را با او می گذراندم همین اثرات را احساس می کردم . شخصیتش تغییر نمی کرد؛ شخصیتی که منافی آثارش نبود .

هر روز در کافه ژاله با صادق هدایت ملاقات می کردم . آنجا با تونق چهار نفر نویسنده جوان (ریمه) مخالف با نفوذ فرهنگ غربی بود که انتقاد، کناره جوئی دانسته و سنجیده از ادبیات به اصطلاح کلاسیک ، و خشم و ریشخند را شعار خود ساخته بودند . در نظر ایشان مسخره ترین و مضحک ترین چیز «ادبا» یعنی مدافین سبک های ادبیات کهنه بودند که زیبایی نثر جدید را با هنر شعر مرسوم برابر نمی دانستند . در این زمینه هر یک از ایشان امتحان خود را داده بود و از آن جماعت نبودند که بیما یکی خود را با خشونت و نادانی را با انکار پرده پوشی بکنند . مگر نه اینکه خود صادق هدایت یکی از پایه گذاران نثر معاصر ایران می بود ؟ فردوم این گروه آقای بزرگ علوی بود که نویسنده گی را با مجموعه قصه هایش آغاز کرده بود . این کتاب ۲ بقدری با ارزش است که من یکی از داستانهایش را مورد تجزیه و تحلیل دقیق قرار دادم و اروپائیان ایران - شناس بدین ترتیب با آن آشنا شدند . مسعود فرزاد با تفاق هدایت کتابی مشتمل بر قطعات هجویه ۴ چاپ کرده بود و از همان هنگام به مسائل مربوط به حافظ

۱ - صورت آثاری که تا آن گاه از هدایت چاپ شده بود در صفحه دوم ترانه های خیام دیده می شود .
۲ - چمدان . تهران ۱۳۱۳ .
۳ - Aus der Modernsten Belletristik Iran . Arc . Orent VII , 1932, 302-33
۴ - کتاب مستطاب و غوغا ساهاب به اقلام یاجوج و ماجوج قومبانی ، لیمیتد تهران ۱۳۱۴ .
۵ - To Translate Hafez

سخن ۴۶۰

پس از آن یادداشتی است از آقای مصطفی فرزانه در باره آخرین دیدار او با صادق هدایت که چند روزی پیش از مرگ او روی داده است . اینجا باید از دوست و همکار دیگر سخن ، مرحوم دکتر حسن شهید -

شهید نورائی

صادق هدایت

نورائی نوبت یاد کنیم که در دوره دوم این مجله صمیمانه با ما همکاری کرد و نوشته های پر ارزش او در سخن انتشار یافت . مرگ دکتر شهید نورائی نیز در همان سال ۱۳۳۰ با فاصله یکی دو روز از مرگ صادق هدایت اتفاق افتاد .

یادبودهای من از صادق هدایت

ژ. ریپکا

هنگامی که در ۱۹۵۸ ملاقات کوتاهی با آقای استاد هانری ماسه دشت داد، او پاپایان دلخراش صادق هدایت را برایم نقل کرد . از قرار معلوم استاد ماسه که مورد اعتماد کامل صادق هدایت بود و روابط بسیار خوش با هم دیگر می داشتند ، از آخرین کسان و بلکه آخرین شخصی می بود که هدایت پیش از خودکشی با او گفتگو کرده بود . با توجه به بسیاری نکات به خودم اجازه دادم که به مناسبت جشن هفتاد و پنج سالگی این استاد گرامی چنین موضوعی را انتخاب بکنم .

هرگز نخستین برخورد را با صادق هدایت فراموش نخواهم کرد . در آن زمان در تهران بودم (۱۹۳۵-۱۹۳۴) ، و آن مقارن ظهر روزی در خیابان لاله زار بود و چند هفته پس از برگزاری هزاره فردوسی . باید اعتراف بکنم که در آن هنگام شناسائی ما از ادبیات معاصر ایران ناچیز بود . مطلب

COUNCIL

Said Amir Arjomand, *State University of New York at Stony Brook*
Ali Banuazizi, *Boston College*
Lois Beck, *Washington University*
Richard W. Cottam, *University of Pittsburgh*
William L. Hanaway, Jr., *University of Pennsylvania*
M. A. Jazayeri, *University of Texas at Austin*
Habib Ladjevardi, *Harvard University*
John H. Lorentz, *Portland State University (ex officio)*
J. R. Perry, *University of Chicago*
Marilyn R. Waldman, *Ohio State University*

EXECUTIVE COMMITTEE

Lois Beck, *Executive Secretary*
Ervand Abrahamian and Farhad Kazemi, *Editors*
John H. Lorentz, *Treasurer*

IRANIAN STUDIES

Journal of The Society for Iranian Studies

Editors: Ervand Abrahamian and Farhad Kazemi

Book Review Editor: Shahrough Akhavi

Editorial Board: Shaul Bakhash, Ali Banuazizi, James A. Bill, Michael E. Bonine, Michael C. Hillmann, Renata Holod, Homa Katouzian, John R. Perry

Assistant Editor: Naomi Schorr

Production Assistant: Ina Moses

Copyright, 1982, The Society for Iranian Studies
Published in the U.S.A.
Printed by Bosworth Printing Company, Boston
USISSN 002-0862

Address all communications to: IRANIAN STUDIES,
c/o Kevorkian Center for Near Eastern Studies
New York University, New York, N.Y. 10003, U.S.A.

LITERATURE AND SOCIETY IN IRAN

Michael C. Hillmann
Guest Editor

Volume XV, Nos. 1-4, 1982

Iranian Studies, Vol. XV, Nos. 1-4, 1982

***Absurdity and Creation in the
Work of Sadeq Hedayat***

Deirdre Lashgari

Two impulses, the desire to create and the desire to withdraw into oblivion and death, lie at the heart of Sadeq Hedayat's character. He was painfully sensitive to human weaknesses, loneliness, and suffering in a world that seemed all the darker through his eyes because the values against which he measured it were so demanding. He expected more of and for humanity than could be attained. A part of him sought to reject a life doomed to such imperfection, to draw back from the searing pain of a consciousness without hope.

Yet it is also through this pain of consciousness that the creative act arises. This second force, the impulse to objectify the vision of Absurdity by transforming it into art, provided for Hedayat a somewhat precarious counterbalance to the impulse of negation. For creation, however tentative, constitutes a challenge to the forces of darkness. In the very act of depicting a universe without meaning, the artist implicitly contributes meaning of his own.

In Hedayat's most important work, *Buf-e Kur* [*The Blind Owl*] (1937, 1941), this objectification of experience in art constitutes the essential means of self-revelation and self-realization.¹ At the beginning of the novel, the nar-

Deirdre Eberly Lashgari is a specialist in Comparative Literature who lives in Berkeley, California.

I acknowledge my profound debt to Parviz Lashgari, who opened the door to my understanding of Hedayat's work.

Ce numéro spécial de la revue *Oriente Moderno* consacré à la littérature persane contemporaine frappe par la richesse et par la diversité des contributions qu'il rassemble. Des grands prosateurs iraniens du premier XXe s. aux poètes tadjiks en activité, de la traduction d'œuvres occidentales à l'histoire de la critique littéraire en Iran, et de l'écriture féminine à la volonté de « purification linguistique » qui travailla l'intelligentsia iranienne au cours du siècle passé, un vaste éventail de préoccupations littéraires est représenté dans ce volume. L'éditrice, Natalia L. Tornesello, n'en masque pas l'hétérogénéité. Mais elle définit avec justesse, dans son introduction, la perspective euristique privilégiée dans ces contributions : la « modernité » littéraire ne peut plus être conçue comme une rupture radicale avec la tradition classique ; elle circonscrit plutôt le lieu d'une tension entre les rémanences d'une tradition et l'influence étrangère, née du contact avec l'Occident.

Entre inspiration occidentale et héritage classique, différents types de relations sont envisagés. Au premier chef dans la prose moderne, qu'on estime souvent, à tort, avoir fait table rase du passé. Revisités par la critique, les romans les plus célèbres découvrent un lien fort avec la littérature classique, et notamment avec la tradition didactique des *hekāyāt* et *maqāmāt* dont ils partagent le but d'instruire en divertissant, *docere et delectare*. Ainsi du *Būf-e kūr* de Šādeq Hedāyat, que ses techniques narratives ont érigé en modèle exemplaire de la modernité littéraire iranienne. Corrigeant un ancien

jugement exprimé par Bausani, Carlo Saccone dévoile un Hedāyat tout imprégné d'imagerie classique (notamment celle des *gazaliyyāt* de Ḥāfez), qu'il prolonge et détourne parfois dans le sens du grotesque. Une confrontation textuelle détaillée avec un *mosammaʿ* de Manūčehrī permet à Marta Simidchieva de voir dans *Būf-e kūr* une réécriture allégorique du motif traditionnel du « mythe du vin », entre sacrifice purificateur et renaissance. Selon Rivanne Sandler, le « réalisme » social qui définit la modernité de la prose de Sīmīn Dānešvar est encore un nouvel avatar de la littérature didactique. Sur un échantillon de quatre romans composés avant puis après la Révolution islamique, Roxane Haag-Higuchi fait, elle aussi, apparaître le retour des préoccupations morales et didactiques dans le traitement littéraire des événements historiques et de l'ingérence étrangère. La prose moderne ne serait-elle que la continuation de formes anciennes par d'autres moyens stylistiques ? Selon l'éditrice, un fort sentiment de continuité se dégage du moins de la « littérature démocratique » naissante (pour reprendre l'expression de Jamālzāde), qui n'emprunte à l'Occident qu'une part de ses procédés.

L'influence de l'Europe peut aussi prendre d'autres visages dans la littérature. La traduction d'ouvrages étrangers en est un exemple. Dans son étude magistrale de la fortune du *Pinocchio* de Collodi à travers ses diverses versions persanes, dont *Ādamak-e čūbī* de Šādeq Čūbak fournit dès 1949 la forme la plus aboutie, Mario Casari met à nu le double processus de création littéraire et d'adaptation au contexte iranien qui caractérise la traduction de cette œuvre conçue comme littérature pour la jeunesse. Le thème du voyage en Occident fait aussi son apparition dans la littérature viatique de la modernité : l'extrait du journal rédigé par Forūg Farroḡzād lors de son voyage en Allemagne et en Italie à la fin des années 1950, que présente Angelo Michele Piemontese (voir sa *Letteratura italiana in Persia (1650-2000)*), retravaille les motifs du *saḡar-nāme* sur le mode du voyage hors d'Iran. Au demeurant, si la littérature persane du XXe s. développe une constante, c'est bien celle de la littérature d'émigration. Chargé de réminiscences de Ḥāfez et de Našer Ḥosrow, le poème narratif d'Esmā'īl Ḥū'ī, *Bāzgašt be Borjow Veretsī*, étudié par Michael Beard illustre les spécificités d'une écriture tiraillée entre deux langues et entre deux cultures. Ḥamīd Dabāšī et Golrīz Dahdel revisitent pour leur part le rôle de Nīmā Yūšij dans la constitution du sujet iranien moderne : au carrefour de la modernité occidentale et des bouleversements internes à l'histoire politique et sociale de l'Iran, la nouvelle poésie s'est vue investie dès sa naissance d'une portée fondatrice.

Cela dit, l'Étranger, ce n'est pas seulement l'Occident. Le redécoupage politique du monde persanophone au tournant des XIXe et XXe siècles a donné un nouveau visage au *garībe* : un étranger tout proche, autre soi-même réalisant une autre variante historique de la modernité. Deux contributions examinent la « littérature persane des confins » : la poésie tadjik. La naissance d'une *zaboni tojiki* et d'une littérature nationale, « soviétique de contenu et nationale de forme », dessine selon Jiří Bečka un autre devenir possible de la littérature persane classique, au contact d'une modernité non pas européenne mais soviétique. Gabrielle Van Den Berg dresse pour sa part un panorama de la poésie tadjik au XXe s. et de ses principaux acteurs, en insistant sur le développement d'une conception de la modernité poétique tadjik spécifique, face à quoi la *še'r-e now* fait figure, par contraste, de « poésie traditionnelle ».

Enfin, du contact avec l'Étranger, qu'il soit ou non occidental, sont nées des problématiques et des polémiques théoriques bien précises qui touchent au traitement de

225-227

Šādeq Hedāyat

(Oberling, pp. 71, 72 and 75). According to Lady Sheil, the Hāji 'Alilu tribe comprised some 800 families in 1849 (p. 396).

At least some of the Hāji 'Alilu clans lived north of the Aras River before the wars with Russia in the early 19th century, and indeed the names Ganjalu and Qarābāglu do suggest a past association with that region (Oberling, p. 72). It is said that the Hāji 'Alilu distinguished themselves during these conflicts and that the chief of the tribe, Asad-Allāh Solṭān, lost as many as nine sons fighting for Persia (Mojtahedi, II, pp. 56-57). After the Treaty of Turkamānčāy in 1828, 'Abbās Mirzā (q.v.) invited the Hāji 'Alilu who inhabited the region north of the Araxes, along with many other Turkic nomads of Qarābāg, to move south of the new border with Russia, and offered them new pastures (Oberling, p. 72).

The Hāji 'Alilu played an important role in the Persian Constitutional Revolution of 1906-11 (q.v.). Their chief, Sām Khan Amir(-e) Aršād, and his brother, Moḥammad Ḥosayn Khan Sardār(-e) 'Ašāyer, supported the Constitutionalists. In the winter of 1288 Š./1909-10, they helped Ep'rem (Ye'prem) Khan (q.v.) crush the Čalabiānlu (q.v.) and their allies, who, under the leadership of Raḥīm Khan, had been the major supporters of the deposed Moḥammad-'Ali Shah in his bid to regain the Qajar throne. After the execution of Raḥīm Khan in Tabriz, in September 1911, Amir (-e) Aršād filled the power vacuum left by him. He extended his influence as far as Khoy, and, for ten years held sway over a vast area north of Tabriz, Varzaqān and Ahar. But in 1300 Š./1921-22, when the governor-general of Azerbaijan, Mokḥber-al-Saltāna, sent him with a force of approximately 1,000 tribal warriors and 1,500 gendarmes on a campaign against the insurgent Kurdish rebel leader, Esmā'il Āqā Simqo Šakāk, he was killed in the village of Tasuj, near Marand. He was succeeded as chief by Sardār(-e) 'Ašāyer. However, with the emergence of Rezā Khan (the future Rezā Shah), the influence of the Hāji 'Alilu in northern Persian Azerbaijan quickly waned. In 1301 Š./1922-23, Sardār(-e) 'Ašāyer was arrested and his private army disbanded, thus putting an end to Hāji 'Alilu hegemony in Qarājādāg.

Bibliography: Ḥosayn Bāyburdi, *Tārik-e Arasbārān*, Tehran, 1341 Š./1962, pp. 139-54. Kasravi, *Āḡar-bāyjān*, pp. 739, 740, 743, 881, 882, 893. Mahdi Mojtahedi, *Rejāl-e Āḡar-bāyjān dar 'aṣr-e Mašruṭiyat*, Tabriz, 1327 Š./1948, pp. 184-85. Pierre Oberling, "The Tribes of Qarāca Dāg: A Brief History," *Oriens* 17, 1964, pp. 60-95. Mary Leonora Woulfe, Lady Sheil, *Glimpses of Life and Manners in Persia*, London, 1856.

(PIERRE OBERLING)

HĀJI ĀQĀ, a satirical novella by Šādeq Hedāyat, published for the first time in the journal *Soḡan* in 1945 under the pen name "Hādi Šadāqat," followed by a second edition in 1952. One of Hedāyat's most popular works in Persia, *Hāji Āqā* lacks a substantial plot, being instead a sardonic composite portrait of an ambitious, ill-

educated, falsely pious, unscrupulous and self-important merchant, and is thus comparable with "Rajol-e siāsi" (a "Political figure") described by Moḥammad-'Ali Jamāl-zāda in his *Yak-i bud o yak-i nabud*. Although it is focused on one character, *Hāji Āqā* also introduces a few dozen other typecast characters through suggestive names, such as Dawām-al-wezāra (Permanently in the ministry) for a high-ranking civil servant, and Monādi-al-ḥaqq (Proclaimer of the truth) for the poet who verbally lambasts Hāji Āqā (see below). Hedāyat makes use of diverse aspects of Persian language and culture in the course of this novella: the Tehran dialect, colloquial as well as formal expressions, local traditions of various social classes, superstitions, excessive compliments (*ta'āraf*) and even the culinary habits of Persians are all represented with meticulous attention to detail and a biting sense of humor.

Hāji Āqā, the uneducated son of a tobacco-seller, has managed to amass considerable wealth and social status through several thoroughly corrupt business enterprises. He manages to exert influence on members of the political administration, even though he is an opportunist without any loyalties or convictions, and always ready to play to the gallery. He expresses much admiration for Rezā Shah (and Hitler), but, after having initially fled the Allied occupation of Persia, Hāji Āqā soon decides that it would be personally advantageous to return to Tehran and become a staunch supporter of the new regime. He even declares his candidacy for membership of parliament and approaches a poet to compose a poem for his campaign. The climax of the novella is reached when this poet, "Monādi-al-ḥaqq," who may be seen as expressing Hedāyat's own sentiments, tells Hāji Āqā his honest opinion of him, as in the following extract: "You're lower than a worm or even a pig. You sucked in baseness with your mother's milk. What pig ever took the life and property of its own kind as a plaything, or hoarded their money, or monopolized the medicines they need? But you, from morning to night, you suck the blood of thousands of innocent people like a leech; you enjoy it all immensely, and yet you call yourself a statesman and a man of eminence" (Wickens, p. 100).

Hedāyat's previous writings had all been privately published in small editions, and *Hāji Āqā* was his first work to be presented by a professional publisher (Amir Kabir Press, 1952) in as many as a thousand copies. *Hāji Āqā* was written during the Allied occupation of Persia, a time of relative press and publishing freedom, but most literary critics and members of the establishment at the time failed to appreciate its value, declaring that such a caricature could not be considered as a work of art (Kamshad, p. 196). In post-Revolutionary Iran, *Hāji Āqā* has struck a chord with a new generation of readers, owing to the rise in status of the traditional merchant class which the main character represents. *Hāji Āqā* has been translated into German (Sundenmann, 1963), English (Wickens, 1979) and French (Lazard, 1996).

Bibliography: Moḥammad-'Ali Jamāl-zāda, *Yak-i bud o yak-i nabud*, Tehran, 1941. Hassan Kamshad, *Mod-*

عبدالعظیم است (ص ۴۸). زمان بخش دوم کهنتر است و در آن از پیه‌سوز (ص ۶۵) و دو درهم و چهار پیشیز (ص ۱۴۹) یاد می‌شود، هر چند از تریاک (ص ۱۱۸) و قلیان (ص ۱۱۴) هم سخن می‌رود که از نظر زمانی به آن اعتراض شده و نویسنده پاسخ داده که قصدش نوشتن داستان تاریخی نبوده است (کاتوزیان، ص ۲۹). مکان بخش دوم ری باستان است روزگاری که هنوز آباد و عروس شهرهای دنیا بوده است (ص ۷۴) و می‌توان زمان این بخش از داستان را پیش از حمله مغول فرض کرد. در بخش اول، راوی که نقاش روی قلمدان است، به حدیث نفس می‌پردازد و خیالاتش را برای سایه‌اش تعریف می‌کند (ص ۱۱). عموی راوی که پیرمردی گوزپشت است سرزده از هند می‌رسد (ص ۱۶). راوی از روزنه رف دختر جوانی را می‌بیند که گل نیلوفری به پیرمرد تعارف می‌کند (ص ۱۸). در نگاه اول عاشق دختر می‌شود و بخش عمده‌ای از داستان به جستجوی آن دختر اثری می‌گذرد. دختر را می‌یابد و پس از مردن او با کمک پیرمرد خنزر پنزری دفنش می‌کند. پس از کاشتن گل نیلوفر بر خاک گور او، گلدانی می‌یابد با نقشی مشابه نقاشی خودش که از چشمهای دختر اثری کشیده بود (ص ۴۹-۵۰) و درمی‌یابد که هر دو یکی هستند و به خلسه فرو می‌رود (ص ۶۱).

در بخش دوم، راوی از پنجره اتاقش قصایی را می‌بیند که هر روز دو لاشه گوسفند را قطعه قطعه می‌کند (ص ۷۴)، و نیز پیرمردی قوزی را که در بساط خنزر و پنزرش یک گزلیک و یک کوزه لعابی دارد (ص ۷۶) و رجاله‌ها را که در کوچه درهم می‌لولند (ص ۷۴). راوی، دایه‌ای دارد که ماجرای پدر و عمویش را که اسیر عشقی اثری چون او بوده‌اند، بازگو می‌کند (ص ۷۲-۷۷). پس از غصه‌ها و ناکامیهای بسیار، راوی بیمار می‌شود (ص ۹۱)، خود را در آینه به شکل پیرمرد خنزرپنزری می‌بیند (ص ۱۷۴)، یکباره از خواب بیدار می‌شود و خود را در اتاقی می‌بیند که در بخش اول وصف شده بود (ص ۱۷۷).

بوفکور از زبان اول شخص و به صورت گفتارهای درونی نوشته شده است. دو بخش داستان تکرار یکدیگرند و اساساً تکرار جملات و تشبیهات و مضامین، مهمترین ویژگی سبکی این اثر است (شمیسا، ص ۱۰۱). داستان پر از نمادها و «نمونه‌های مثالی»^۲ بحث‌انگیز است، از جمله: دو زنیور طلایی (ص ۴۱)، شب جاودانی (ص ۱۴۰)، کوزه یا گلدان راغ (ص ۵۰)، شیشه شراب موروثی (ص ۱۷)، نیلوفر (ص ۱۵) و جویدن ناخن انگشت سبابه دست چپ (ص ۳۱). فضای داستان وهمناک و تاریک و کهن است. مفهوم و

گچبریه‌ها که شیوه‌ای متداول در مدارس فاس است، در این بنا هم دیده می‌شود. جدارهای مشبک و درهای مثبت‌کاری شده، صحن را از راهروی که به حجره‌های طلاب راه دارد، جدا می‌سازد (میچل، ص ۲۱۶-۲۱۷؛ مارتن، ص ۲۱۵، ۲۱۹؛ کونل، ص ۱۷۲). صحن مدرسه با سنگ مرمر فرش شده و درها با پوششی برنزی تزئین گردیده است (پاپادوپولو، ص ۵۱۱، میچل، ص ۲۱۶).

منابع: عبدالهادی تازی، جامع القرویین، بیروت ۱۹۷۲-۱۹۷۳؛ محمد عبدالرحیم غنیمه، تاریخ دانشگاه‌های بزرگ اسلامی، ترجمه نورالله کسائی، تهران ۱۳۷۲ ش؛ ارنست کونل، هنر اسلامی، ترجمه هوشنگ طاهری، تهران ۱۳۵۵ ش؛ هنر اسلامی، زیر نظر هانری مارتن، در سبک‌شناسی هنر معماری در سرزمینهای اسلامی، ترجمه پرویز ورجاوند، تهران ۱۳۶۸ ش؛

Robert Hillenbrand, *Islamic architecture: Form, Function and meaning*, Edinburg 1994; George Michell, "North Africa and Sicily", in *Architecture of the Islamic world*, ed. George Michell, London 1984; Alexander Papadopoulos, *Islam and muslim art*, translated from the French by Robert Erich Wolf, London 1980; Andrew Petersen, *Dictionary of Islamic architecture*, London 1996.

/ اکرم ارجح /

بوغا ← بوقا

بوغاز ← تنگه

بوغازایچی ← بوسفور

بوغدوز ← غُز

بوف ← بوم

بوفکور، از معروفترین داستانهای معاصر فارسی و شاهکار صادق هدایت (۱۲۸۱-۱۳۳۰ ش).

این داستان، کم‌حجم و در دو بخش است. زمان بخش اول اواخر دوره قاجار و اوایل دوره پهلوی است، زیرا از خندق دور شهر (ص ۱۴) و دو قران و یک عباسی (ص ۴۹)، تختخواب (ص ۴۳) و کالسکه‌نکش (ص ۴۵) سخن می‌رود. مکان، تهران است، چون به شهری اشاره شده که نزدیک شاه

111 MAYIS 1993

Kitapsinasi-yi İran, c. VII (1366. H.S.)
Tahon, s. 918-922.

HEDAYAT, Sadeq :

LORENZ, Manfred (Ubers.) : Die Legende von der Schopfung (Afsane-je Afarinesch usw.) von Sadiq Hedayat. Herausgegeben von Bozorg Alavi. Berlin 1960 (See Hedayat).

BEARD, M. : Character and psychology in Hedayat's Bufo Kur. *Edebiyat* 1 (1976) pp. 207-218.

BEARD, M. : The hierarchy of the arts in Bufo Kur. *Iranian Studies.*, 15 (1982) pp. 53-67.

BOGDANOVIC, Dejan : Sadeq Hedayat, 1903-1951. *Ecrivains contemporains*, publié sous la direction de G.E. Clancier. Paris, Ed. d'Art Lucien Mazenod, 1965 pp. 468-471.

CHWILKOWSKA, E. : Sdek Hekayat. Bezdomny Pies. "Prz.Or." 3, 1977, pp. 201-6.

CORTIANA, R. : Riscontri di Nerval in Sadeq Hedayat. *Annali Fac. Ling. Lett. stran. di Ca' Foscari* (serie orientale) 1(1970), pp. 123-130.

COSTELLO, D.P. : (transl.) The blind Owl by Sadeq Hedayat. London 1957, 134 p.

HEDAYAT, S. : Parvin. avec Sampingué et. Lunatique. Tehran 1333.

FICHTER, Eckhardt & Sundermann, Werner (transl.) : Die Prophetentochter von Sadiq Hedayat. Aus dem Persischen übertragen. Berlin 1960.

FLOWER, Richard L.G. : Sadeq-e Hedayat: 1903-1951: eine literarische Analyse. Berlin: Herrmann, 1977. (Edition neue Wege.)

HEDAJAT (HEDAYAT), Sadeq : Die blinde Eule. Genf-Hamburg 1960 167 p.

HEDAJAT (HEDAYAT), S. : Hadschi Agha. hrsg. von B. Alavi, Berlin 1963.

HIDAYAT, Sadiq : Haji Agha; translated by G.M. Wickens. Austin: University of Texas at Austin, 1979. (Middle East monographs, no. 6.)

HEDAJAT (HEDAYAT), S. : Die legende von der Schopfung. Berlin 1960, 210 p.

HEDAYAT, S. : Lunatique. *Mél. Hedayat*, pp. 601-624.

HEDAYAT, S. : Madeleine. L'adorateur du feu. Apparition. Le Trône d'Abou Nasr, traduit par K. Modjtahedi. *Journal de Teheran*, 13 oct. 1965 et les numeros suivants.

HEDAYAT, Sadeq : Sampingué. *Mél. Hedayat*. pp. 578-565.

Sadiq Hidayat

The Blind Owl

by
Sadiq Hidayat

Sadiq Hidayat (1903-51; also spelled Sadegh Hedayat) spent most of his career at the periphery, exerting only an indirect influence on Iranian culture, but he ended up the most powerful literary voice of his generation. Hidayat grew up in a prominent family that had been at the center of intellectual life since the nineteenth century. His great-grandfather, Reza-Quli Khan (1800-72), was a tutor at the Qajar court and the author of a memoir describing Persian poets. (Reza-Quli Khan's pen-name, Hidayat or "guide," was the origin of the family name.) Technocrats and advisors to the government were numerous in the Hidayat family. His grandfather was Minister of Sciences; an uncle was director of the college of science and European languages Dar al-Funun; another was the Shah's physician. Hidayat himself received a secondary education at the exclusive French high school École St.-Louis in Tehran, and later he studied at the Dar al-Funun. In 1926 Hidayat traveled to Europe with a government-sponsored group of young Iranians to earn a professional degree in Belgium, but he abandoned his studies early to paint and write in France for four years. The short stories of his first collection, *Zindah bi-gur* (1930, Buried Alive), are dated and identified by city—Paris or Tehran. His return to Iran initiated a period of prolific publishing, during which Hidayat produced one series of short stories after another. Never earning enough from writing to support himself, he took bureaucratic positions in government. Meanwhile he lived alone, remaining unmarried throughout his life. Hidayat spent 1936-37 in India, studying Pahlavi, a pre-Islamic language of Iran (more

THE LITERARY WORK

A novella set in Iran in the city of Rayy (south of today's Tehran) at an undefined historical moment; published in Persian (as *Buf-i kur*) in 1936-37, in English in 1957.

SYNOPSIS

Narrated sometimes in realistic terms, sometimes in dreamlike fantasy, the two-part novella centers on two accounts of a woman's death. In one account the narrator is a painter; in the other, an invalid with an estranged wife.

exactly, a dialect of Middle Persian) with the scholar Behramgore Anklesaria. In 1951, on his second trip to Paris, Hidayat committed suicide by leaving on the gas in his rented Paris flat. His suicide was later interpreted as an act of nobility, a withdrawal from a corrupt world, after which his stature grew until he became one of the most influential figures in contemporary letters. Hidayat's harsh realism and elegant pessimism contrast sharply with the often brittle optimism and hyperbolic praise that typified Iranian letters at the time. Frequently he showed a forthright skepticism about religion. After the 1979 revolution, this skepticism would make Hidayat a problematic figure in the eyes of government censors. Regardless of his status, *The Blind Owl* would continue to be regarded as his masterpiece, the work in which the issues raised in his other writings coalesce in a powerful condensed form.

Sadeq Hedayat

147-48), especially for his often cavalier attitude toward his Safavid sources. In all this, he was representative of the *bāzgašt-e adabi* (q.v.), "literary return movement," which imitated the style of earlier periods in order to purify Persian poetry of the perceived decadence and foreign influences which emerged in the Timurid and Safavid periods. Hedayat's blanket condemnation of the so-called "Indian style" (see Yarshater, p. 224) remained largely unquestioned until recent years (Losensky, pp. 2-3). He remains a crucial source for the literary and political history of the Qajar period. His prose style is generally simple and elegant, and his efforts as a writer and publisher remain an essential link between modern scholarship and the classical tradition of poetry and historiography. Hedayat's literary and administrative legacy was carried on by his many illustrious descendants, culminating in the monumental achievements of his great-great-grandson Šādeq Hedāyat (q.v.; Kamshad, pp. 138-39).

Bibliography: Although much of Hedayat's voluminous output in poetry and religious lore exists only in manuscript, many of his most important works on lexicography, rhetoric, and literary and political history have been published in both lithograph and print editions: *Ajmal al-tawāriq*, Tabriz, 1283/1866; *Farhang-e anjomanārā-ye nāseri*, Tehran, 1288/1871, and reprinted 1336 Š./1957; *Golestān-e Eram, Bektāš-nāma*, Tehran, 1270/1853-54; *Madārej al-balāḡa*, Shiraz, 1331/1913 and 2535=1355 Š./1977; *Majma' al-foṣaḡā*, 2 vols., Tehran, 1295/1878; ed. Mazāher Moṣaffā, 6 vols., Tehran, 1336-40 Š./1957-61; *Mazāher al-anwār fi manāqeb a'emma al-aḥbār*, Tabriz, 1280/1863; *Rawzat al-ṣafā-ye nāseri*, 10 vols., Tehran, 1270-74/1853-56 (the first seven volumes constitute a revised edition of Mirḡānd's *Rawzat al-ṣafā'*); *Riāz al-ārefin*, Tehran, 1305/1888, 1316 Š./1937; *Riāz al-moḥebbin dar aḳlāq*, Tehran, 1297/1880; and *Sefārat-nāma-ye K'ārazm*, ed. and tr. Charles Schefer as *Relation de l'ambassade au Kharezme (Khiva) de Riza Qouly Khan*, Paris, 1876-79. Several of Hedayat's editions of texts from the classical tradition were also published during his lifetime: *Divān-e Nāser-e Kōsrow*, Tabriz, 1280/1863-64; *Qābus-nāma*, Tehran, 1285/1868; and *Šams al-ḥaqāyeq*, Tabriz, 1280/1863-64 (selections from Mawlānā's *Divān-e Šams Tabrizi*). Storey (I/2, p.912) also mentions an early edition of *Divān-e Manuḡehri*.

The most important contemporary sources on Hedayat's life and works are undoubtedly the autobiographical entry in *Majma' al-foṣaḡā* (1957-61, VI, pp. 1209-11) and the introduction to *Farhang-e anjomanārā-ye nāseri*. Other *taḏkera* sources are listed in Sayyed Aḥmad Divānbeygi Širāzi, *Ḥadiqat al-šo'arā'*, ed. 'Abd-al-Ḥosayn Navā'i, Tehran, 1364-66 Š./1985-87, III, pp. 2071-72. Among modern scholarly works, special mention should be made of Storey, I/2, pp. 151-52, 224, 239, 342-43, 906-13; Bāmdād, *Rejāl* II, pp. 39-42; and Mazāher Moṣaffā's introduction to *Majma' al-foṣaḡā* (1336-40 Š./1957-61) I, pp. ḡayn-gāf.

Studies. Abbas Amanat, *Pivot of the Universe: Nasir al-Din Shah Qajar and the Iranian Monarchy, 1831-*

1896, Berkeley, 1997. Āryanpur, *Az Šabā tā Nimā* I, pp. 261-64. Peter Avery, "Printing, the Press and Literature in Modern Iran," *Camb. Hist. Iran* VII, pp. 815-69. Moḥammad-Taqi Bahār, *Sabk-šenāsi* III, pp. 348, 367-70. Browne, *Lit. Hist. Persia* IV, passim. Joseph Arthur Comte de Gobineau, *Trois ans en Asie*, Paris, 1859, pp. 454-61. 'Abbās Eqbāl Āštiāni, "Amir(-e) Kabir wa marḡum-e Hedāyat," *Yādegār* 4/4, 1948, pp. 9-14. Aḥmad Golčīn-e Ma'āni, *Taḏkera-ye peymāna*, Tehran, 1368 Š./1989, pp. 577-82. Idem, *Tāriq-e taḏkeraḡā-ye fārsi*, 1348-1350 Š./1969-1971, I, pp. 666-71; II, pp. 144-53, pp. 637-38. Maḥdiqoli Khan Hedāyat, *Kāṡerāt wa kāṡarāt*, Tehran, 1950, passim. Hossein Kamshad, *Modern Persian Prose Literature*, Cambridge, 1966, pp. 138-39. Paul Losensky, *Welcoming Fighāni: Imitation and Poetic Individuality in the Safavid-Mughal Ghazal*, Costa Mesa, Calif., 1998, pp. 1-5, 50-54. Henri Massé, "Riḡū Kulī Khan," in *EP* VIII, pp. 510-11. Rieu, *Persian Manuscripts*, Supplement, pp. 227-28. Rypka, *Hist. Iran. Lit.*, pp. 339-41. Ehsan Yarshater, "Safavid Literature: Progress or Decline," *Iranian Studies* 7, pp. 217-70.

(PAUL E. LOSENSKY)

HEDAYAT, SADEQ (Hedāyat, Šādeq), the eminent fiction writer (b. Tehran, 28 Bahman 1281 Š./17 February 1903; d. Paris, 19 Farvardin 1330 Š./9 April 1951), had a vast influence on the next generation of Persian writers.

- i. *Life and work.*
- ii. *Themes, plots, and technique in Hedayat's fiction.*
- iii. *Hedayat and Folklore Studies.*
See Supplement.
- iv. *Translations of Pahlavi texts.*
- v. *Selected bibliography.*

i. LIFE AND WORK

Sadeq Hedayat was the youngest child of Hedāyatqoli Khan E'tezād-al-Molk, the notable literary historian, the dean of the Military Academy, and a descendant from Rezāqoli Khan Hedāyat (q.v.). Many of his family members were ranking state and military officials, both in the 19th and 20th centuries (Kamshad, 1966, pp. 138-39).

Hedayat received his elementary education at 'Elmiya School and then attended Dār al-Fonun (q.v.), before an eye infection forced him to drop out. A year later he attended the French missionary school, St. Louis, in